

חלק ראשון

מכתב ללינקה

מאת תמי שם-טוב

לפניכם פרק מתוך הספר "ואיך קוראים לך עכשיו". הספר נכתב לפי סיפורה האמיתי של לינקה. לינקה, ילדה יהודייה בת עשר, התחבאה בהולנד הכבושה בידי הנאצים בתקופת השואה. היא מצאה מקלט בכפר נידח אצל רופא ואשתו, שהחביאו אותה למרות החשש לחייהם. לינקה הסתירה את היותה יהודייה מילדי בית הספר, מהשכנים ובעיקר מהחיילים הגרמנים. בכל אותם ימים חיכתה למכתבים המצוירים של אביה, שהסתתר במקום מחבוא אחר. המכתבים הגיעו אליה בדרך נסתרת, ונטעו בה תקווה שהיא ואביה יצאו ממקום מחבואם וישובו הביתה. ואכן, לינקה הצליחה להינצל, ולאחר המלחמה פגשה את אביה. כיום לינקה חיה בארץ ושמה נילי גורן.

קראו את הפרק שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

רופא הכפר מסר ללינקה את המכתב הראשון אחרי שלימד אותה להכין סירופ נגד שיעול. הם עמדו בחדר הפנימי בבית המרקחת מול שולחן העבודה הגדול, ולינקה לא העלתה על דעתה שבכיס המקטורן השחור של דוקטור קולי מונח מכתב מאבא שלה. היא הייתה מרוכזת בהכנת התרופה: שקלה אבקה על המאזניים, מדדה מים בכוס מדידה, ערבבה את שני המרכיבים בבקבוק מזכוכית עבה ירקרקת, פקקה את הבקבוק בפקק שעם והחלה לנער אותו. 5

זו הייתה תרופה קלה להכנה, אבל לינקה שמחה בה, גם מפני שרצתה לעזור לרופא וגם כי הרגישה שעכשיו הוא סומך עליה יותר. ד"ר קולי כבר הרשה לה לעבוד קצת בבית המרקחת: לחטא בקבוקים, להסיר מהם תוויות ישנות, לכתוב תוויות חדשות ואפילו לארוז כדורים ואבקות בניירות דקיקים. אבל עד אותו יום הוא לא הרשה לה לרקוח תרופות בעצמה. כשתגדל, חשבה, תלמד רפואה או רוקחות ותכין תרופות מסובכות יותר ויותר. 10

"את יודעת, לינקה," אמר ד"ר קולי בקולו הרך, "אילו האנשים פה היו יודעים שאת מכינה את הסירופ ולא אני, הם היו חושבים שהוא לא טוב, וזו הרי שטות גמורה. את מכינה אותו בדיוק לפי ההוראות שלי, בדיוקנות רבה, לא פחות טוב ממני."

15 ד"ר קולי הזכיר לה שהיא צריכה להישאר בחדר האחורי ולשמור על שקט: לא ללחוש, לא להשתעל ולא לזמזם כשהיא שומעת שאנשים נכנסים למרפאה ולבית המרקחת. "אנחנו לא צריכים לעורר את חשדנותן של הבריות," הוא אמר. לינקה הבינה שהוא אינו מתכוון רק לכך שצריך להסתיר את עבודתה בבית המרקחת. היו להם עוד סיבות לחשוש. ד"ר קולי סיפר לאנשים בכפר שלינקה היא אחייניתו, וכי הגיעה מהעיר לכפר בגלל הרעב וְשָׁרָר שם. 20 אך למעשה היא לא הייתה אחייניתו של הרופא. מעולם לא פגשה בו עד שעברה להתגורר בביתו כמה חודשים קודם לכן.

הרופא יצא לחדר הקדמי, ולינקה ידעה שהוא פתח את דלת הכניסה כי פעמון הפח החלוד השמיע את קְרָקוּשׁוֹ. ד"ר קולי השאיר את הדלת פתוחה ואוויר קר חדר פנימה וצינן את שני החדרים. הוא הציץ החוצה, וכעבור כמה רגעים סגר את הדלת ונכנס אל החדר האחורי. 25

"לינקה," הוא אמר ושלף מעטפה מכיס המקטורן, "יש לי משהו בשבילך." לינקה המופתעת הניחה את הבקבוק על השולחן ולקחה מידיו את המעטפה. מיד הבינה מי שלח אותה, אבל מרוב התרגשות לא יכלה לפתוח אותה. "תקראי את המכתב בנחת... ואז תחזירי לי אותו." עיניה הכחולות של לינקה הביטו ברופא במבט שואל. 30 "אני אצטרך לקחת את המכתב," הוא הסביר. "את מבינה, את לא יכולה לשמור אותו כי בשום אופן אסור שיתגלגל לידיים של האנשים הלא נכונים."

הוא שוב יצא לחדר הקדמי, ולינקה הסתכלה על המעטפה. הרגשה חמימה החלה להתפשט בתוכה כשפתחה אותה. בפנים היה מכתב שאבא שלה כתב, אייר וכרך לספרון. בתשומת לב גדולה היא התבוננה בציורים, קראה את המשפטים ובראשה שמעה את קולו העבה של אביה. המכתב החזיר אותה אל ימים רחוקים, הימים שלפני המלחמה, והיא חזרה לקרוא אותו שוב מההתחלה. 35

המשיכו לקרוא בעמוד 8. ←

אוקטובר 1943

לינקה פיקרה,

אני רוצה אכילס אך מכנה. אבל איך קליי אפחיל?

"לינקה פיקרה, מה שלומך? שלומי טוב..."

לא, אה צה לא אכילס כי ככה מחילים כל המחבים, ומכנה לינקה פוא לא מכנה
רעיל. אני רוצה המחלה מיוחדת אולי אצל דאן!

40

נא טוב, שיהיה בלי המחלה...

פייג רוצה לשפער אי קל ביה פספר. אבל איך אוכל לשמח אהר? אז אה יודע מה?
קחי דף נייר גדול וקטן חדש, בקלי יום חופש מביה פספר, אכילס מכנה אהר קל פה
צוריק!

45

ואז אני אכילס אך מכנה גשמה, וככה כל פה
האך אחזר קד שפדור יקב סחרחור...

פסכמא?

אני כבר מצפה למכנה פמזיר פראשן שך.

מסרי דרישג שלום אכילס אכילס.

50

נשיקה בשבילך מאבא

בלילה אמרה לינקה לד"ר קולי: "אני לא רוצה ללכת מחר לבית הספר." "למה?" שאל
בדאגה, "את מרגישה לא טוב?"

"אני מרגישה בסדר גמור," ענתה לינקה, "אבל אני רוצה להישאר בבית ולכתוב לאבא
בחזרה." 55

"זו סיבה מצוינת להישאר בבית," אמר ד"ר קולי וחיוך דקיק על שפתיו, "את יכולה
להשתמש בי בתור הדוור הפרטי שלך."

לאחר שהחזירה לרופא את המכתב, שכבה לינקה במיטתה וראתה בעיני רוחה את
המכתב. כמו בכל לילה לפני שנרדמה מלמלה חרישית: "לילה טוב, נתראה מחר." והייתה לה
גם תוספת בשביל המשפחה שלה: "נתראה בבית," לחשה לתוך הכר, "מיד אחרי המלחמה." 60

הפרק מעובד לפי ואיך קוראים לך עכשיו. תמי שם-טוב (2007). בית לוחמי הגטאות: הוצאת דביר.

© כל הזכויות שמורות למחברת ולהוצאה.

מסגרת המכתב: Tatjana Rittner/Shutterstock.com

השאלות

1. השלימו את המילים החסרות לפי הקטע שבמסגרת בעמוד 6.

לינקה חיה בהולנד בזמן שכבשו אותה ה⁽¹⁾. היא הסתתרה בכפר
אצל⁽²⁾. לינקה לא סיפרה לאיש שהיא⁽³⁾.
הקשר בינה ובין אביה נשמר באמצעות⁽⁴⁾.

2. לפי שורות 7-11, לינקה שמחה להכין את התרופה.

כתבו שתי סיבות לכך לפי הסיפור.

1.

2.

3. לפניכם קטע מהסיפור (שורות 3-5):

"היא... שקלה אבקה על המאזניים, מדדה מים בכוס מדידה, ערבבה את שני
המרכיבים בבקבוק מזכוכית עבה ירקרקה, פָּקְקָה את הבקבוק בפקק שֶׁעָם..."

א. העתיקו את ארבעת הפעלים שבקטע.

ב. מה תורמים לקורא הפעלים הרבים שבקטע?

- 1 ☐ הם עוזרים לדמיין איך נראה בית המרקחת שבכפר.
- 2 ☐ הם מתארים את הכלים הרבים הדרושים להכנת התרופות.
- 3 ☐ הם מלמדים כיצד להכין סירופ נגד שיעול.
- 4 ☐ הם ממחישים את העבודה הרבה שנדרשה להכנת התרופות.

4. ד"ר קולי סיפר לאנשי הכפר **שני** דברים על לינקה.

מה סיפר להם ד"ר קולי?

5. לפי שורות 22–25, עשה ד"ר קולי כמה פעולות לפני שנתן את המכתב הראשון ללינקה. מדוע עשה ד"ר קולי פעולות אלה?

☐1 כי הוא התרגש מפני שלינקה קיבלה מכתב מאביה.

☐2 כי הוא רצה להיות בטוח שאין אף אחד בסביבה.

☐3 כי הוא ניסה להסתיר את עבודתו בבית המרקחת.

☐4 כי הוא רצה להכניס אוויר קר לשני החדרים.

6. לינקה התגעגעה לאביה.

העתיקו **שני** משפטים מהסיפור הממחישים זאת.

1. _____

2. _____

7. אבא של לינקה כתב במכתב: "ואז אני אכתוב לך מכתב תשובה, וככה כל הזמן הלוך וחזור עד שהדורך יקבל סחרחורת..." (שורות 46–47)
למה התכוון אבא של לינקה?

- ☐1 לבקש שיהיה ביניהם קשר מכתבים קבוע ורצוף.
- ☐2 לשתף את לינקה במחשבות שלו על הדורך.
- ☐3 להבטיח ללינקה שהוא יחזור ושהם ייפגשו.
- ☐4 לגרום לדורך להתעייף מרוב העברת מכתבים.

8. הסופרת שילבה בסיפור את המכתב האמתי שכתב אבא של לינקה.
מה תרומתו של המכתב לקורא?
סמנו ✓ ליד **שתי** התשובות הנכונות.

- ____(1) הוא מציג את הכתיבה המיוחדת של האב.
- ____(2) הוא מלמד שקשה לכתוב מכתבים בתקופה זו.
- ____(3) הוא ממחיש מדוע היה צריך להסתיר את המכתבים.
- ____(4) הוא מדגיש שהסיפור התרחש במציאות.
- ____(5) הוא עוזר לקורא לדמיין את חיי האב במחבוא.

9. בשורה 56 כתוב שד"ר קולי חייך חיוך דקיק.

תלמידים שקראו את הסיפור שיערו מדוע הוא חייך.

סמנו ✓ ליד שתי ההשערות ההגיוניות לפי הסיפור.

☐

לדעתי ד"ר קולי חייך כי עכשיו הוא הבין שלינקה סומכת עליו.

(3)

☐

לדעתי ד"ר קולי חייך כי הוא שמח שלינקה הצליחה להכין את התרופה.

(1)

☐

לדעתי ד"ר קולי חייך כי הוא הבין שלינקה רוצה להיעדר מבית הספר אף-על-פי שאינה חולה.

(2)

☐

לדעתי ד"ר קולי חייך כי לינקה סיפרה משהו מצחיק שקרה לה.

(5)

☐

לדעתי ד"ר קולי חייך בגלל הצעתו להיות הדוור הפרטי של לינקה.

(4)

10. בשורות 58–59 כתוב: "... וראתה בעיני רוחה את המכתב."

מה הכוונה במשפט זה?

- ☐1 היא התרגשה לראות את המכתב.
- ☐2 היא החזיקה את המכתב מול עיניה.
- ☐3 היא דמינה לעצמה את המכתב.
- ☐4 היא חלמה על המכתב בשנתה.

11. לפניכם שלוש תכונות אופי המתאימות לד"ר קולי:

אחראי	טוב לב	אמיץ
-------	--------	------

בחרו תכונה **אחת**.

הביאו דוגמה מהסיפור, המלמדת על תכונה זו לפי מעשיו או לפי דבריו של ד"ר קולי.

התכונה: _____

דוגמה: _____

12. יש החושבים שהסיפור "מכתב ללינקה" הוא **גם** סיפור

עצוב **וגם** סיפור מעורר תקווה.

נמקו מדוע הוא עצוב ומדוע הוא מעורר תקווה.

בכתיבתכם הקפידו על
ניסוח, על סימני פיסוק, על
כתיב נכון ועל כתב יד ברור.

13. א. כתבו כל מילה שלפניכם בשתי מילים.

דוגמה: מכתבו – פאכאם שוא

1. חשדנותם – _____
2. אחייניתו – _____

ב. כתבו כל שתי מילים שלפניכם במילה אחת.

דוגמה: הבית שלו – פילא

1. העבודה שלה – _____
2. הציורים שלו – _____

14. השלימו את החסר בקטע שלפניכם בעזרת מילים מהשורש ר-ק-ח.

רונית ואביה יצאו מהמרפאה והלכו אל בית ה⁽¹⁾ _____ כדי לקנות תרופה.
עבדה שם⁽²⁾ _____ בחלוק לבן. היא לקחה את המרשם של רונית ואמרה:
"התרופה הזאת עדיין אינה מוכנה. צריך⁽³⁾ _____ אותה עכשיו.
מיד אתפנה ו⁽⁴⁾ _____ את התרופה עבורך."